

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

UIT AMERIKA. I.

Het eerste waar we mee kennis maakten toen we in Grand Rapids aankwamen was, wat het publieke leven betreft, de verkiezing. Het amerikaansche volk kreeg te kiezen tusschen Republikeinen en Democraten. Men verwachtte echter niet iets te zien en te hooren te krijgen van het rumoer zooals Charles Dickens ons dat teekent in zijn kostelijk boek over de Pickwick-club. Behalve wat advertenties in de pers, wat reclame door de radio en wat spandoeken over sommige straten merkt men niets van deze verkiezing, die toch te beslissen krijgt over de richting van de politiek in dit machtige land.

Republikein of Democraat.
Ik heb er heel wat menschen over gepolst. Meest menschen, die lid zijn van de Chr. Ref. Church. Het is opvallend hoe eensluidend alle antwoorden en opmerkingen diensangaande zijn. Men noemt het allemaal „lood om oud ijzer“. Eén maakte de opmerking: ik stem ze om beurten; wanneer de democraten aan het bewind zijn, stem ik de republikeinen en wanneer de republikeinen de macht hebben stem ik de democraten.

De meesten vinden het goed dat President Roosevelt, die een democraat was, een poosje de leiding heeft gehad, vooral toen Amerika in den oorlog moest, maar ze vinden het nu ook weer mooi genoeg en achten het hoog tijd dat de republikeinen weer eens aan het bewind komen.

Nu, ze hebben hun zin gekregen. De democraten hebben het verloren, vooral ook daar deze richting zich impopulair en onsympathiek gemaakt heeft door de vele stakingen, waarvan de gewone Amerikaan in zijn hart een grooten afkeer heeft.

Dat zelfs vele verstokte democraten nu op de republikeinen gestemd hebben is wel heel zeker. Ik sprak een ouden Amerikaan, die nooit anders dan democraat gestemd heeft, maar die nu op de republikeinen zijn stem uitbracht. Ongetwijfeld speelt bij velen ook de vrees voor het groeiend communisme parten. Amerika vreest den communistischen invloed, en het heeft een machtig wapen in de dagbladen hier tegen. Deze pers is in handen van de kapitalisten en regeert over Amerika. Het is een machtige pers, met een rotsvaste financiële positie, dank zij de ontzaglijke reclame, die hier gevoerd wordt. Deze pers, die richtingloos, en daarom sterk richtingbepalend is, beheerscht in Amerika de publieke opinie. Op geraffineerde wijze, psychologisch geheel verantwoord, wordt het publiek tegen het communisme opgezet en ik krijg den indruk, dat de stakingen, die momenteel geheel Amerika door uitbreken, een machtsmeting, een krachtspreek genoemd kunnen worden tusschen het amerikaansche kapitaal en het groeiend communisme in dit land. Wie het hier op den duur winnen zal durf ik niet voorspellen.

Maar van één ding ben ik wel heel sterk overtuigd: in Amerika, dat over het algemeen gezien wordt als het land der democratie, is het maar één stap van democratie naar dictatuur. De vakverenigingen staan onder leiding van één man, en wat deze decreeteert, gebeurt. De Amerikanen denken niet voor zichzelf, hebben ook geen leidend beginsel waaraan zij hun denken en handelen toetsen. In wezen is de Amerikaan een kuddeleider, dat zich verliest in de massa en slechts in een massa-psychologie te verstaan is. De amerikaansche democratie bestaat slechts in uiterlijke dingen: men gaat er trots op hetzelfde eten op tafel te hebben als de kapitalisten, men vindt het heerlijk voor den baas niet zijn hoed behoeven af te nemen, maar hem zelfs bij den voor naam te kunnen aanspreken, dat Amerika geen klassen kent bij de spoorwegen en de passagiersbooten wordt als iets classieks democratisch aangemerkt, evenals men het een groot voorrecht boven andere landen vindt, dat iedere woning zijn eigen badkamer en dat iedere werkman van gemiddeld inkomen, zijn eigen automobiel heeft. Natuurlijk zijn dat dingen, die het leven versagenamen en de oppevlakte van het amerikaansche leven een radicaal anders aanzien geven dan de landen van Europa hebben. Wat de meeste Amerikanen van hollandsche oorsprong echter over het hoofd zien, is, dat er in West-Europa, en met name zeker ook in Nederland in de laatste dertig jaren in dit opzicht ook heel wat veranderd is. Maar wanneer men wat dieper gaat graven in de amerikaansche volkspesche ontdekt men, dat het eigenlijke amerikaansche leven beheerscht wordt door een sterke uniformiteit, een uniformiteit, waarvan Dr. Kuiper eens gezegd heeft, dat zij de vloek van het moderne leven is. Het is een uniformiteit die op den duur vermoekt, wanneer men door de verschillende Staten heenkomt. Alle steden zijn volgens het zelfde uniforme plan gebouwd, alle hotels zijn uit- en inwendig van één type, alle huizen zijn eender, alle woninginrichtingen zijn van denzelfden stijl, alle winkels dragen het zelfde cachet. Het is alles praktisch en heel gemakkelijk, maar vermoedend door de uniformiteit. En deze uniformiteit stempelt den Amerikaan, het beschadigt zijn individualiteit en persoonlijkheid. Wat ons nederlandsche volk wellicht teveel heeft:

een sterk individualisme, dat heeft de Amerikaan te weinig. Natuurlijk heeft deze amerikaansche inslag groote voordeelen. Het heeft Amerika gemaakt tot wat het is, groot en machtig, tot een land van ongekende mogelijkheden en ongetwijfeld zou Amerika tijdens den laatsten oorlog niet hebben gepresteerd wat het gepresteerd heeft, wanneer het dezen uniformen inslag miste. Het kweekt ook een sterken gemeenschapszin, waarop wij Nederlanders wel eens jaloeersch mogen zijn en waarvan wij heel wat leeren kunnen. Maar er zijn belangrijke schadeposten aan de debetzijde, die deze uiterlijke voordeelen o.i. méér dan opheffen. Daarover een volgende keer.

v. S.

OPVOEDING EN ONDERWIS

SAMENWERKING? II.

De vraag komt op: „Hoe kan Van Klinken in zijn „Noodzakelijke voorwaarden van Schoolhervorming en Onderwijsvernieuwing“, niettegenstaande de gevaren, die ook hij niet ontkent, de eendrachtsgedachte toch zoo enthousiast propageeren?“ Omdat, als de reorganisatie van het onderwijs, die op handen schijnt, niet plaats vindt, naar het beginsel van de soevereiniteit in eigen kring, zooals Van Klinken wenscht, zo zal worden opgelegd van boven af. Om het onderwijs vrij te maken van de al te ingrijpende staatsbemoeiingen, moet het komen tot samenspreking en samenwerking tusschen de drie richtingen op onderwijsgebied.

Zouden we niet mogen samenwerken met andersdenkenden? „Natuurlijk wel“, zegt v. K., „immers de Antithese is geen scheidslijn, die een „Christelijk volksdeel“ zou plaatsen tegenover een „Paganistisch volksdeel“, maar is de scheur die door alle Christelijk leven zelf gaat. De Bijbel leert het ons uitdrukkelijk en de ervaring van allen dag bevestigt het, dat alle menschen zondaars zijn en, hoofd voor hoofd, daarin solidair. Doch niet alleen in het zondaar-zijn, ook in de behoefte aan verlossing. We moeten den naaste tegemoet treden. Immers in drie opzichten zijn we hier solidair:

Ten eerste: in ons mensch zijn.
Zijn we niet allen „van Gods geslacht“ en „van eenen bloede“? We staan niet los van onzen naaste; we zijn verantwoordelijk voor elkaar. Is het niet opvallend, hoe bij wezenlijk contact vele antithesen als vanzelf wegvallen?

Ten tweede: solidair zijn we in schuld-verbondenheid t.a.v. den nood der wereld en dien van ons eigen volk. Het is, of het moet althans worden, zooals een van onze grootste dichters het zegt: „De nood der menscheit laat mij vaak niet slapen; haar schuld doorvlaagt mij als een bittere vlaag“. Daarom ons niet verschuilen achter een barrière van „principes“, maar naast den ander gaan staan in de vuurlijn.

Ten derde: solidair zijn we ook in ons burger-zijn binnen een en hetzelfde nationale verband.

Is deze drieërlei solidariteit, welke op hooger dan menschelijk accoord of bestel berust, die tijdens de oorlogsjaren in de verzetsbeweging tegenstanders elkaar deed vinden in een diep gevoelde saamhoorigheid. Deze moet worden bestendigd en moet ons thans en voor de toekomst roepen, bij den opbouw van ons volksleven uit te treden uit ons zelfgenoegzaam, onvruchtbaar isolement om, waar maar eenigszins mogelijk, tot samenspreking en samenwerking te geraken.“

Tot zoover Van Klinken.
Weet u, waaraan bovenstaande gedachtengang mij herinnert? Aan de „Kleine Dogmatiek“ van Dr. G. C. van Niftrik.

Daar lees ik op pag. 73 en 74: „De leer der uitverkiezing zegt niet, dat er een op bepaalde wijze ingedeelde menscheit is, zoodat de menscheit in twee deelen uiteen zou vallen: een uitverkoren deel en een verworpen deel.....“

Er zijn geen uitverkorenen en verworpenen, zooals er blanken en zwarten, mannen en vrouwen zijn. Het decreet (van God) kan niet twee lijsten bevatten: één lijst met de namen der uitverkorenen tot zaligheid, één lijst met de namen der verdoemden.

De prediking van het Evangelie zou met lamheid geslagen — de oproep tot het geloof en de bekeering zou onmogelijk zijn — als het zoo ware.

Wel is er een dubbele verkiezing, echter niet omdat de verkiezing twee categorieën menschen van elkaar scheidt, maar omdat Gods verkiezing een dubbel inhoud heeft: verkiezing tot heil en verwerping, genade en verdoemenis. Dit weet toch ieder geloovige: voorzover ik niet geloof in Jezus Christus, voorzover ik niet de nieuwe mensch ben (2 Cor. 5:17), voorzover ik niet de geestelijke mensch ben, die in Jezus Christus is, ligt de toorn Gods op mij.

Zijn er dan geen verworpenen? Neen — zij zijn er niet! Maar helaas! zij zullen er zijn.

God heeft Zich het recht voorbehouden om in den dag des oordeels sommigen aan Zijne rechterhand en anderen aan Zijne linkerhand te stellen.

Maar tot dien dag toe staan wij allen onder de prediking der genade in Christus en als de oproep tot

bekeering en geloof tot ons komt, wordt de ernst en het gemeende van dien oproep niet fictief gemaakt door den toch al vaststaanden inhoud van Gods eeuwig decreet.

Wij zijn allen onder de prediking des Kruises gesteld. Er zijn onder het Kruis geen gereserveerde plaatsen. De uitverkorenen zijn daar niet apart. Ons allen roept de verkiezende God. En de ongelooovigen zijn onze broeders, voor welke Christus gestorven is. (Spatiëring van mij, K. v. H.).

Ziezoo, daar is geen woord Fransch bij.

De ongelooovigen zijn onze broeders! Als dat zoo was, als wij, menschen, allen, zonder onderscheid, kinderen waren van één Vader, als daar geen lijn liep door de menscheit, aan den eenen kant waarvan de kinderen Gods staan en aan den anderen kant de kinderen der menschen, dan, ja dan was er geen reden voor afzondering. Dan zou samenspreking en samenwerking elsch zijn. Dan kon het en dan moest het.

Maar — wat zegt Gods Woord?

Daar wordt gesproken van kinderen Gods en kinderen der menschen, van kinderen des Koninkrijks of kinderen des lichts en van kinderen des duivels of kinderen der duisternis.

Daar is een Koninkrijk Gods, dat komende is en zich manifesteert op de aarde en waartoe de gekochten des Heeren behooren.

Wat zijn dat voor menschen! Heiligen? Allerminst! Zondaren, met schuld bedekt, verloren in zichzelf, maar — gewassen in het bloed van Christus, menschen, die een beginsel hebben van de nieuwe gehoorzaamheid, in wie de oude mensch der zonde bezig is af te sterven, menschen, die zich medewerkers Gods weten, kortom, die den goeden strijd strijden.

Tot die kinderen Gods behoorden een Abel, een Seth, een Henoch, een Noach, een Abraham en zooveel anderen, ons niet bij name bekend misshien, maar in Gods beide handpalmen gegraveerd. Voor hen en hun zaad, voor het Bondsvolk dus, geldt het woord van Bileam: „Dat volk zal alleen wonen“ en het Nieuw-Testamentische: „Trekt geen ander juk aan met den ongeloofige“.

Ik meen, dat de Schrift samenwerking met wereldlingen uitsluit op alle gebieden, waar de beginselen uit Gods Woord het laatste woord moeten spreken. En dat terrein is breed!

Door deze teksten, bovengenoemd, en vele andere, worden we het isolement ingejaagd. We hebben geen andere keuze. Tegen al het geroep om eenheid en eendracht in moeten we dit goed onthouden. Abraham moest uit Ur der Chaldeen, Jacobs geslacht moest in Egypte, waar het afgezonderd was van alle andere volken, uitgroeien tot een eigen volk en als het later 't land Kanaän mag beërven, moet het de Kanaänieten uitroelen, mag het zich met heidensehe volken niet vermengen. Deze wet geldt voor alle kinderen des Koninkrijks en wie haar niet respecteert, kan zijn einde aflezen uit wat de Schrift ons teekent in den ondergang der eerste wereld, als gevolg van de vermenging van de kinderen Gods met die der menschen.

En Israëls geschiedenis is niet minder leerzaam in dit opzicht. Als Moabs opzet gelukt de scheidslijn weg te doezelen met het volk Gods, dan trekt het vlammeende zwaard van Jahwe opnieuw de lijn.

Zelden heeft de eenheidszang zoeter gekweeld dan in onze dagen. Laten we gewaarschuwd zijn, want de weg, ons hier gewezen, loopt dood. We hebben geen andere keuze, dan de weg van het isolement, hoe eenzaam en moeilijk die dan ook zijn mag.

Ik weet heel goed: als wij ons nauwgezet aan dien weg houden, dan verliezen we niet alleen aller sympathie, maar dan halen we ons den haat van heel de wereld op den hals.

Nu vindt ze ons — vrijgemaakten — nog wel wat sympathiek. Dat wij het hebben aangedurfd tegen een Synode op te tornen, dat waardeert ze in ons, maar — als ze dóór krijgt, dat de achtergrond van heel onze actie is het onbeperkt gezag van Gods Woord hoog te houden, dan worden wij de geteekenden, de spelbrekers op het wereldfeest. Dat de wereld dit tot nu toe niet beseft, strekt ons niet tot eer, want dat is enkel te wijten aan onze slaphed en lauwheid.

De reformatie moet doorwerken op alle terreinen van het leven, ook op schoolgebied.

Gods Woord moet daar tot meerdere heerschappij komen. En daarom moeten we onze kracht niet zoeken in samenspreken en samenwerken met andersdenkenden, alsof we hen zouden kunnen winnen voor onze ideeën. In ons isolement zit onze kracht, d.w.z. in het zuiver bewaren van het paud, ons toebetrouwd. En daarom moeten we den weg niet op, dien Van Klinken aanwijst, hoe goed hij het ook bedoelt.

Wel zullen we moeten komen tot een betere organisatie van ons schoolwezen met eigen schooltoezicht — en v. Kl. heeft in dit opzicht meerdere waardevolle opmerkingen gemaakt, maar laat elk der drie richtingen eigen organisatie opbouwen, niet in den weg van wederzijdsche samenspreking, maar afzonderlijk.

En laat de regering er zich dan toe beperken „coördineerend en stimuleerend“ op te treden.

K. v. H.